Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Географічний факультет
(назва інституту/факультету)
Кафедра *фізичної географії, геоморфології та палеогеографії*
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Основи ландшафтної екології
(вкажіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма бакалавр
(назва програми)
Спеціальність 014 Середня освіта (географія)
(вказати: код, назва)
Галузь знань Природнича географія
(вказати: шифр, назва)
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий)
географічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Присакар Віталій Борисович кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
Ходан Галина Дмитрівна кандидат географічних наук, асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
Добинда Ірина Петрівна кандидат географічних наук, асистент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1694][caf_pers_id]=129&commands[1694]=item

Контактний тел. 0509129028

E-mail: g.hodan@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2539

Консультації Очні консультації: вівторок 14.00 до 15.00.
Онлайн консультації - понеділок 13.30 - 14.30

1. **Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).**

Курс «Основи ландшафтної екології» є певною мірою інтегральним курсом між екологічною та географічною наукою. Значимість курсу «Основи ландшафтної екології» полягає у тому, що він дає цілісне уявлення про природні комплекси, їх ієрархію і структуру, методи дослідження, у тому числі картографічні та польові ландшафтні дослідження.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні знань студентів щодо вивчення методики, проблем та перспектив геоекологічних досліджень, набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування сучасних методик і технологій з ландшафтно-екологічних досліджень, пізнання методологічних засад ландшафтної екології як міждисциплінарної науки та її прикладних аспектів, формування уявлення про суб'єкт-об'єктні відносини в ландшафтній сфері та її структурних складових, розуміти основну відмінність між екологією, геоекологією та ландшафтною екологією

3. Пререквізити. Рекомендується прослухати курс ландшафтознавство

4. Результати У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні ***знати***: теоретичні та методологічні засади ландшафтної екології та ландшафтно-екологічних досліджень; об'єкт, предмет і методи дослідження; поняття та загальні властивості геосистем; головних представників науки в різні періоди її еволюції; природні та природно-антропогенні компоненти як складові ієрархічних цілісних геосистем; особливості ландшафтно-екологічного підходу до вивчення природних систем; організації геосистем.

Опанувавши курс студенти повинні ***уміти***: давати загальну характеристику стану ландшафту загалом, стежити основні закони міграції речовини і потоку енергії в конкретному ландшафті; обчислювати кларки концентрації речовин у компонентах природи; оцінювати сучасний стан ландшафтної системи; визначати види антропогенного впливу на ландшафт; оцінити стійкість геосистеми до антропогенних навантажень.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни_____												
Форма навчання	**Рік підготовки**	**Семестр**	**Кількість**			**Кількість годин**						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**годин**	**змістових модулів**	**лекції**	**практичні**	**семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**	
Денна												
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	сем.	с.р.		л	п	Лаб	сем.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вступ. Специфіка курсу «Ландшафтна екологія»												
Тема 1. Вступ до ландшафтної екології	8				2							
Ландшафтна екологія серед наук. Етапи розвитку ландшафтної екології.						6						
Тема 2. Геоекологічне картографування	8				2							
Системний підхід при вивченні ландшафтів.						6						
Тема 3. Природні територіальні комплекси	10				2							
Вертикальні структури природних геосистем.						8						
Тема 4. Методи ландшафтно-екологічних досліджень	10				4							
Наукові теорії у ландшафтній екології. Ландшафтно-екологічна амплітуда.						6						
Разом за змістовим модулем 1	36				10	26						
Змістовий модуль 2. Обчислення екологічних показників і складання геоекологічних карт.												
Тема 1. Обчислення кларків концентрації та коефіцієнтів концентрації мікроелементів у природних компонентах	10		4									
Міжелементні і міжкомпонентні відносини в ландшафтних системах. Роль потоку енергії і міграції речовини.						6						
Тема 2. Обчислення коефіцієнтів екологічної небезпечності хімічних елементів у ландшафтному	8		2									

середовищі												
Визначення ступеня небезпечності забруднення ландшафтів.						6						
Тема 3. Визначення інтенсивності хімічного забруднення та інтегрального показника екологічної небезпечності ландшафту	6		2									
Антропогенні впливи, їх типологія.						4						
Тема 4. Складання екологічних карт	10		4									
Методи екологічного профілювання, укладання ландшафтного профілю конкретної території						6						
Тема 5. Загальна оцінка еколого-геохімічної ситуації	10		4									
Оцінка природних потенціалів госистеми.						6						
Тема 6. Ландшафтно-екологічна характеристика території (на прикладі свої місцевості)	10		4									
Ландшафтно-екологічне прогнозування екологічних ситуацій						6						
Разом за змістовим модулем 2	54		20			34						
Усього годин	120		20		10	60						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ландшафтна екологія серед наук. Етапи розвитку ландшафтної екології.	6
2.	Системний підхід при вивченні ландшафтів.	6
3.	Вертикальні структури природних геосистем.	8
4.	Наукові теорії у ландшафтній екології. Ландшафтно-екологічна амплітуда.	6
5.	Міжелементні і міжкомпонентні відносини в ландшафтних системах. Роль потоку енергії і міграції речовини.	6
6.	Визначення ступеня небезпечності забруднення ландшафтів.	6
7.	Антропогенні впливи, їх типологія.	4

8.	Методи екологічного профілювання, укладання ландшафтного профілю конкретної території	6
9.	Оцінка природних потенціалів госистеми.	
10.	Ландшафтно-екологічне прогнозування екологічних ситуацій	6
	Разом	60

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<table>
<tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr>
<tr><th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th><th>для заліку</th></tr>
<tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr>
<tr><td>82-89</td><td>B</td><td rowspan="2">добре</td></tr>
<tr><td>75-81</td><td>C</td></tr>
<tr><td>69-74</td><td>D</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr>
<tr><td>50-68</td><td>E</td></tr>
<tr><td>35-49</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>не зараховано з можливістю повторного складання</td></tr>
<tr><td>0-34</td><td>F</td><td>незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни</td><td>не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr>
</table>

Розподіл балів, які отримують студенти

<table>
<tr><td colspan="9">Поточне тестування та самостійна робота</td><td rowspan="2">Залік</td><td rowspan="2">Сума</td></tr>
<tr><td colspan="5">Змістовий модуль №1</td><td colspan="4">Змістовий модуль № 2</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td>Т9</td><td rowspan="2">40</td><td rowspan="2">100</td></tr>
<tr><td colspan="5">30</td><td colspan="4">30</td></tr>
</table>

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література -основна

Методичне забезпечення

1. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: Геохімічний аспект. – Чернівці: Рута, 2002. – 272 с.
2. Ландшафтна екологія (геохімічний аспект): Методичні вказівки до практичних занять / Укл.: Гуцуляк В.М.. Присакар В.Б. -Чернівці: Рута, 1999. -32 с.
3. Гуцуляк В.М. Геоекологічне картування: [Методичні вказівки до практичних занять] / В.М. Гуцуляк, В.Б. Присакар // Чернівці: ЧНУ, 2004. – 50 с.

Базова

Література до вивчення курсу:

1.Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології: Підручник. - К.; Либідь, 1993.-224 с.
2.Гуцуляк В.М. Основи ландшафтознавства: Навч. посібник. - Київ: НКМ ВО, 1992. -60с.
3.Гуцуляк В.М. Ландшафтно-геохімічна екологія: Навч. посібник. - Чернівці: Рута, 1995.
4.Гуцуляк В.,М. Ландшафтознавство: теорія і практика: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2005. – 124 с.
5.Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: Геохімічний аспект. – Чернівці: Рута, 2002. – 272 с.
6.Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України. – Вінниця: Арбат, 1998. – 292 с.
7.Исаченко А.Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование: Учебник. - М.: Висшая школа, 1991. - 364 с.
8.Ландшафтна екологія (геохімічний аспект): Методичні вказівки до практичних занять / Укл.: Гуцуляк В.М.. Присакар В.Б. -Чернівці: Рута, 1999. -32 с.
9.Мельник Л., Міллер Г. Ландшафтний моніторинг-К., 1993. -152с.
Шищенко П.Г. Прикладная физическая география. - К.: Вища школа, 1988.-192с.
10.Экогеохимия городских ландшафтов / Под ред. Н.С. Касимова. – М.: Изд-во МГУ, 1995. – 336 с.
11.Беручашвілі Н.Л. Четыре измерения ландшафта.-М., 1986.-182с.
12.Боков В.А. й др. Геоэкология: Научно-методическая книга по зкологии. Симферополь, 1996.
13.Волошин І.М. Ландшафтно-екологічні основи моніторингу. - Львів: Простір М, 1998:-356с.
14.Геоэкологические принципи проектирования природно-технических геосистем. М-, 1987.-322 с.
15.Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: Геохімічний аспект. – Чернівці: Рута, 2002. – 272 с.
16.Ландшафтна екологія (геохімічний аспект): Методичні вказівки до практичних занять / Укл.: Гуцуляк В.М.. Присакар В.Б. -Чернівці: Рута, 2003. -32 с.
17.Мельник Л., Міллер Г. Ландшафтний моніторинг-К., 1993. -152с.
18.Методи геоекологічних досліджень: Навч. посібник /За ред. М.Д. 19.Гроздзинського та П.Г.Шищенка.-К.: ВЦ"Київський університет", 1999.-243с.
20.Основи обшей экологии и неоэкологии: Учеб. пособие.Ч. 1.-Харьков: Торнадо. 1999-192с.
21.Одум Ю. Экология В 2 т. - М, 1986.-Т. 1.-326с.;Т.2.-376с.
22.Природа Чернівецької області / За ред. Геренчука К.І.. – Львів: Вид-во
Львів. ун-ту, 1976. – 160 с.
23.Преображенский В.С., Александрова Т.Д., Куприянова Т.П. СХ; Основы ландшафтного анализа.- М., 1988.- 192 с.
24.Рамад Ф. Основи прикладной экологии. -Л, 1981.-543 с.
Сочава В.Б. Введение в учение о геосистемах. - Новосибирск. 1978. - 319.с.
25.ТопчиевА.Г.Геозкология; географические основи природопользования. Одесса, 1996.

1. .....

6. Інформаційні ресурси